

MESTOVERSCHOT 2003 BIJGESTELD TOT 4 MILJOEN KG FOSFAAT*Geerte Cotteleer en Harry Luesink*

In het voorjaar van 2001 hebben het LEI en RIVM het mestoverschot in 2003, op grond van het mineralen-aangiftesysteem Minas, berekend op circa 8 miljoen kg fosfaat. Naar aanleiding daarvan heeft de Minister van LNV de tweede tranche van de 'Regeling beëindiging veehouderijtakken' (Rbv) ingesteld. Met deze regeling wordt mestproductiecapaciteit uit de markt genomen door opkoop van mestproductie- en dierrechten. De instelling van de tweede tranche van de Rbv en enkele onzekerheden in de eerste schatting hebben geleid tot de vraag om de berekening van het landelijk mestoverschot 2003 te actualiseren.

De geactualiseerde schatting van het mestoverschot in 2003 op grond van de verliesnormen van Minas komt uit op circa 4 miljoen kg fosfaat. Dat is ongeveer 2% van de verwachte mestproductiecapaciteit. Het overschot wordt berekend door de verwachte mestplaatsingscapaciteit (158 miljoen kg fosfaat) van de verwachte mestproductiecapaciteit (162 miljoen kg fosfaat) af te trekken. De exacte omvang van de mestproductiecapaciteit en de mestplaatsingscapaciteit in 2003 is nog steeds omgeven door een aantal onzekerheden. Zowel verandering van het beleid als veranderingen van marktperspectieven en mineralenmanagement kunnen het geschatte mestoverschot beïnvloeden. Rond de schatting van 4 miljoen kg wordt dan ook een bandbreedte gehanteerd van 0 tot 12 miljoen kg fosfaat.

Gewijzigde uitgangspunten

De geactualiseerde schatting komt ruim 4 miljoen lager uit dan de schatting van voorjaar 2001. Het belangrijkste verschil wordt veroorzaakt door de Regeling beëindiging veehouderijtakken (tabel 1). In de vorige studie kon enkel een tussenstand van de eerste tranche meegenomen worden in de berekeningen. Destijds bestond onzekerheid over de afhandeling van de aanvragen, bedrijven konden zich nog terugtrekken en aanvragen konden niet gehonoreerd worden. In de actualisatie zijn zowel de eindeffecten van de eerste als de tussenresultaten van de tweede tranche meegenomen. Als gevolg van de tweede tranche zijn de varkens- en pluimveeaantallen het sterkst teruggelopen. Een tegengesteld effect op de pluimveeaantallen heeft plaatsgevonden door de invoering van pluimveerechten. Pas na het uitkomen van de vorige studie zijn deze toegekend. In de vorige studie is verondersteld dat de pluimveerechten in 2003 gelijk zouden zijn aan het maximum aantal stuks pluimvee gehouden in 1995, 1996 of 1997 met daarbij opgeteld een extra marge voor knelgevallen. Deze aanname leidde tot een daling van het aantal stuks pluimvee tussen 2000 en 2003. Uit de inmiddels toegekende rechten blijkt echter een toename van de pluimveeaantallen tussen 2000 en 2003 van ongeveer 6%. Hierbij wordt verondersteld dat de toegekende pluimveerechten ook werkelijk uitgeoefend zullen worden. Andere belangrijke wijzigingen liggen in de groei van de export van mest en een verminderde mestacceptatie door akker- en tuinbouwbedrijven.

<i>Tabel 1 Effect op het mestoverschot 2003 van veranderingen in uitgangspunten in de huidige berekening ten opzichte van uitgangspunten van voorjaar 2001</i>	
Veranderde uitgangspunten	Effect op mestoverschot (mln. kg fosfaat)
Regeling beëindiging veehouderijtakken	-6,6
Meer pluimvee(rechten)	+2,7
Grotere export (exportsaldo)	-4,0
Verminderde acceptatie door akker- en tuinbouw	+3,7
Toegenomen acceptatie door extensieve veehouderij	-0,9
Kleiner areaal cultuurgrond en minder snijmaïs	+1,0

Plaatsing en acceptatie van mest

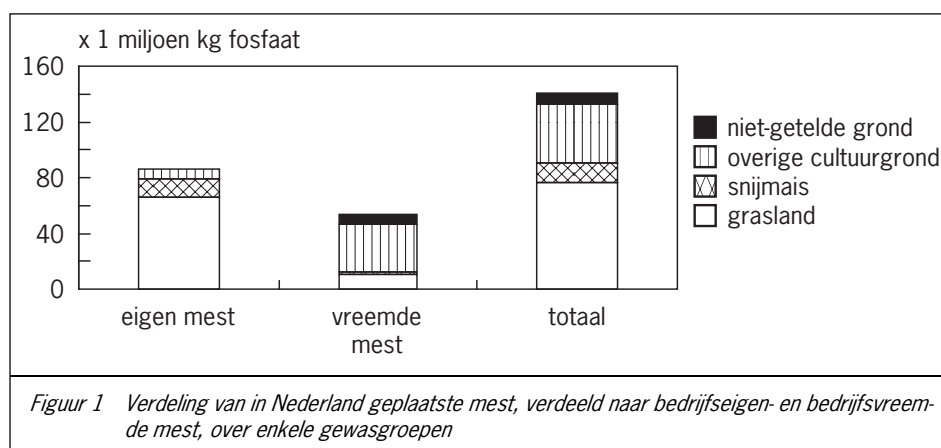
Aan de acceptatie van mest is in het huidige onderzoek specifiek aandacht besteed. Circa 1.100 extensieve veehouderijbedrijven en akker- en tuinbouwbedrijven zijn geïnterviewd over hun huidige en toekomstige

mestacceptatie. De hoeveelheid mest die tuin- en akkerbouwers aan zullen voeren in 2003 is hierdoor 3,7 miljoen kg lager geschat. De aanvoer van mest door extensieve veehouderijbedrijven is daarentegen 0,9 miljoen kg hoger geschat.

Daarnaast ligt de verwachte export 4 miljoen kg fosfaat hoger dan in 2001 werd geschat. De invoering van Mest Afzet Overeenkomsten zal naar verwachting pluimveehouders sterk richting export sturen. Verder heeft de nasleep van de MKZ-uitbraak voor de export van pluimveemest minder grote gevolgen gehad dan werd verwacht.

Naast de acceptatie van mest speelt de verdeling van arealen over gewassen en de oppervlakte droge zand en lössgronden een rol. De hoeveelheid fosfaat die toegediend kan worden aan gewassen is afhankelijk van de gewassoort en het grondtype. Het areaal droge zand- en lössgrond is groter verondersteld dan in voorgaande berekening, terwijl er ook enige verschuiving in gewassen is geweest van snijmais naar overig bouwland. Beide veranderingen hebben een verhoging van het mestoverschot tot gevolg. In totaal wordt ruim 140 miljoen kg fosfaat binnen Nederland afgezet. Ruim 60% daarvan kan op het mestproducerende bedrijf zelf geplaatst worden, de overige bij andere bedrijven. Het grootste deel van de mest (55%) komt op grasland en ongeveer 30% wordt op bouwland geplaatst. Bij bouwland gaat het vooral om bedrijfsvreemde mest (figuur 1).

De effecten van veranderingen in de export vallen weg tegen veranderingen in arealen en acceptatie van mest. Hierdoor is per saldo de mestplaatsingscapaciteit gelijk gebleven. Gevoegd bij de kleinere mestproductiecapaciteit door de afname van het aantal dieren leidt dat tot een halvering van het mestoverschot in 2003, tot 4 miljoen kg fosfaat.

Tabel 2 Geschatte mestproductie- en mestplaatsingscapaciteit voor 2003 (x 1 miljoen kg fosfaat)

	Eerste schatting (2001)	Geactualiseerde schatting (2002)
Mestproductiecapaciteit	166	162
w.v. melkvee	74,7	74,3
vleesvee	15,8	15,3
varkens	43,7	40,7
pluimvee	31,3	31,2
Mestplaatsingscapaciteit	158	158
w.v. in Nederland geplaatst	144,5	140,5
export en afzet buiten Nederland	13,5	17,5
Totale mestoverschot	8	4

Meer informatie:

Reeks milieuplanbureau 18 Actualisering landelijk mestoverschot 2003

